

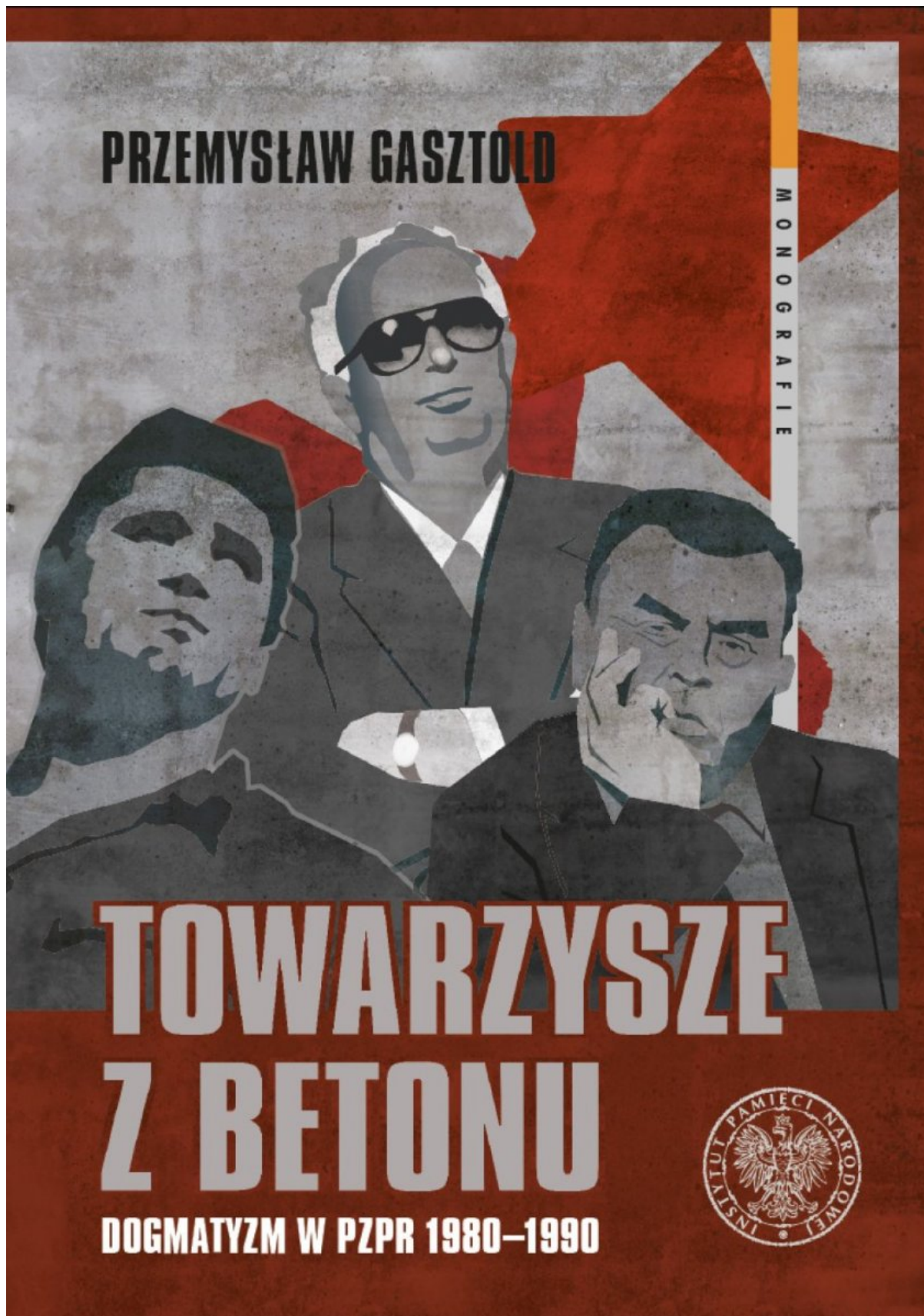
Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/121027,Ksiazki-wydane-przez-IPN-nominowane-do-Nagrody-Historycznej-mst-Warszawy.html>
20.04.2024, 15:30

Książki wydane przez IPN nominowane do Nagrody Historycznej m.st. Warszawy

Trzy publikacje autorstwa Przemysława Gasztolda, Tomasza Kozłowskiego i Patryka Pleskota z Instytutu Pamięci Narodowej zostały nominowane do Nagrody Historycznej m.st. Warszawy im. Kazimierza Moczarskiego.

Urząd m.st. Warszawy poinformował o wybraniu dziesięciu finalistów konkursu, wśród nominowanych książek znalazły się m.in. tytuły wydane przez IPN:



[Przemysław Gasztold, *Towarzysze z betonu. Dogmatyzm w PZPR 1980-1990*, Warszawa 2019, 832 s., ISBN: 978-83-8098-420-2, \(seria „Monografie”, tom 135\)](#)

Cezura czasowa pracy to lata 1980–1990. W tym okresie na czele partii stało czterech I

sekretarzy KC, którzy prowadzili odrębną politykę wewnętrzną. Tendencja zachowawcza cieszyła się wśród członków partii największą popularnością na początku lat osiemdziesiątych, gdyż w momencie politycznego przesilenia władze nie były w stanie zapobiec żywiołowemu tworzeniu nieformalnych grup partyjnych. Pacyfikacja zorganizowanych form dogmatyzmu, przeprowadzona przez gen. Jaruzelskiego w latach 1982–1983, spowodowała zanik instytucjonalnych form marksistowskiej ortodoksji, ale dogmatyzm jako postawa polityczna był obecny w życiu partii aż do XI Zjazdu PZPR w styczniu 1990 r.

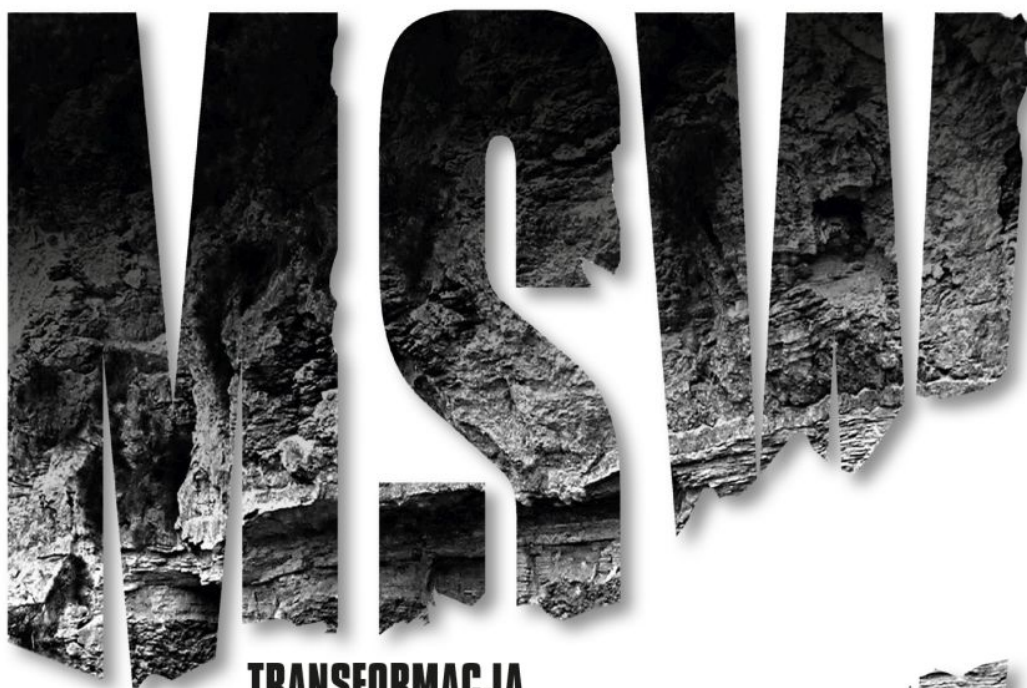
Publikacja w ramach centralnego projektu badawczego IPN „Partia komunistyczna w systemie władzy w Polsce 1944–1989”.

►Obejrzyj na IPNtv: [relacja z promocji książki](#)




TOMASZ KOZŁOWSKI

KONIEC IMPERIUM



**TRANSFORMACJA
ORGANÓW BEZPIECZEŃSTWA
PAŃSTWA 1989–1990**



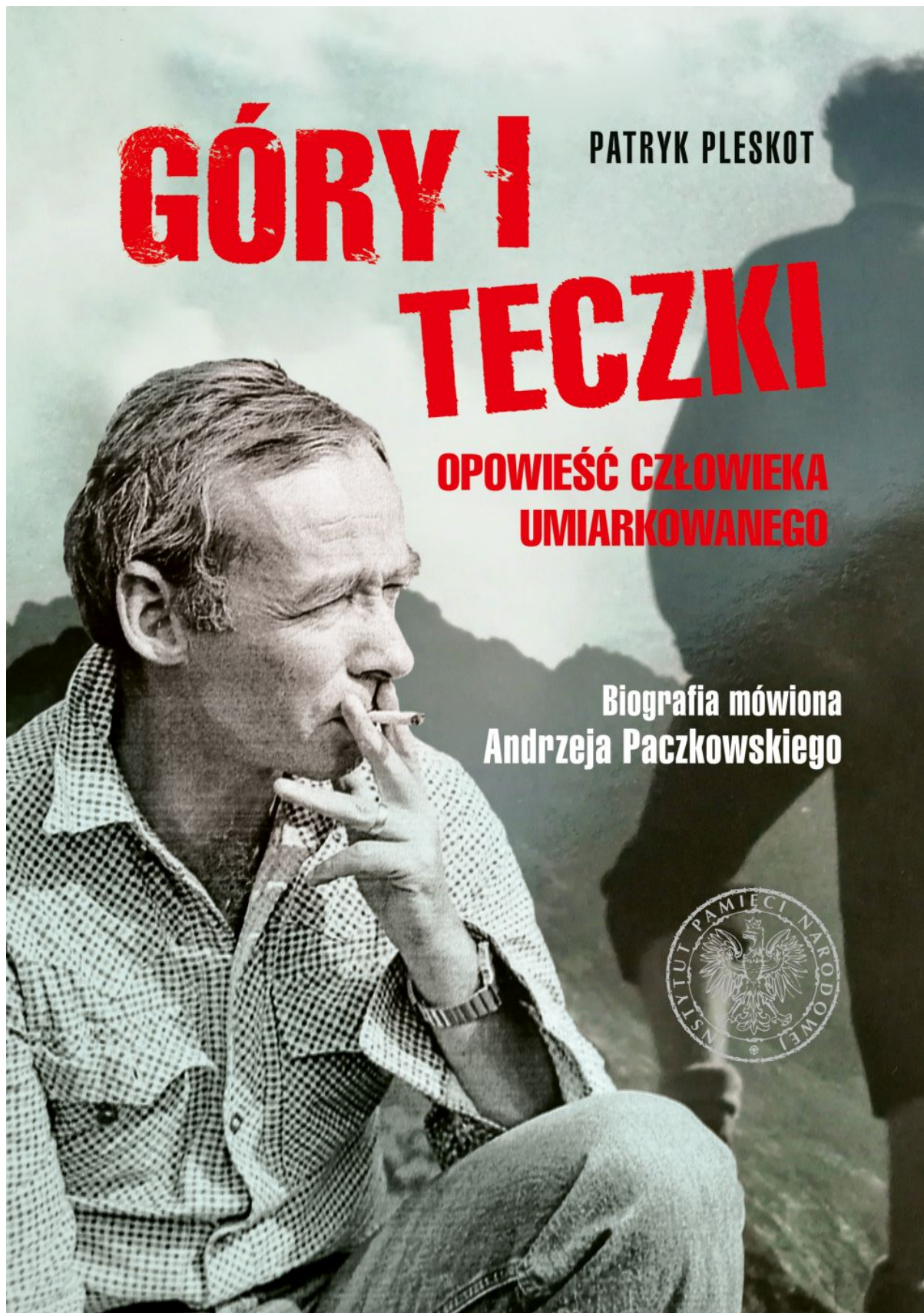
[Tomasz Kozłowski, *Koniec imperium MSW. Transformacja organów bezpieczeństwa państwa 1989-1990*, Warszawa 2019, 328 s., ISBN: 978-83-8098-632-9](#)

Likwidacja Służby Bezpieczeństwa od lat wzbudza silne emocje, które sprzyjają

budowaniu dwóch skrajnych narracji. Jedna z nich głosi, że elita solidarnościowa miała w dużym stopniu związane ręce, była skrepowana sytuacją międzynarodową oraz oporem ze strony aparatu bezpieczeństwa. Według drugiej liderzy „Solidarności” narzucili sobie ograniczenia zgodnie z umowami zawartymi w Magdalence i przy Okrągłym Stole. Obie te narracje opierają się na uproszczeniach – snuty w oderwaniu od kontekstu, często zbudowanych na ahistorycznym rozumowaniu.

Książka jest wynikiem syntetycznego spojrzenia na proces transformacji organów bezpieczeństwa w latach 1989–1990. Próbą zaprezentowania oceny z perspektywy trzydziestu lat, które upłynęły od opisywanych wydarzeń. Zamierzeniem autora było ustalenie i uporządkowanie podstawowych faktów, czasem ich zdemitologizowanie, zmierzenie się z wyobrażeniami na temat transformacji.

Publikacja w ramach centralnego projektu badawczego IPN „Rok 1989 – mechanizmy transformacji ustrojowej”.



[Patryk Pleskot, Góry i teczki: opowieść człowieka umiarkowanego. Biografia mówiona Andrzeja Paczkowskiego, Warszawa 2019](#)

Za ile litrów samogonu można kupić sowiecki autobus? W jaki sposób doktorant historii może dostać główną rolę w filmie Zanussiego? Jak wymienić szermiercze klingi na

skuter Lambretta? Dlaczego Gierek obraził się na polskich alpinistów, którzy zdobyli Mount Everest? Kim byli „Szary Grizzly” i „Andzia”? Na te i inne pytania odpowiada sam Andrzej Paczkowski. Mówi też sztuce przerabiania esesmańskich spodni, sowieckich kowbojach, stosie porzuconych Stalinów, kakofonii na placu Defilad w październiku 1956 r., paradowaniu w mundurze polowym w tramwaju, Chińczykach w żałobie unoszących dłonie w geście „Solidarności”, meandrach lustracji i wielu, wielu innych sprawach: śmiesznych, poważnych, bardziej i mniej ważnych. Zawsze ciekawych. To książka dla tych, którzy próbują zrozumieć polską rzeczywistość ostatnich osiemdziesięciu lat – rzeczywistość widzianą w kolorze, a nie w czarno-białych barwach.

Nagroda Historyczna „Polityki” 2020 w dziale pamiętników, relacji i wspomnień.

►Obejrzyj na IPNtv: [Spotkanie poświęcone biografii prof. Andrzeja Paczkowskiego](#)

Finalistów wyłoniono spośród 85 nadesłanych książek. Konkurs zostanie rozstrzygnięty 15 grudnia 2020. Z powodu pandemii rozstrzygnięcie konkursu będzie można śledzić wyłącznie online 15 grudnia o godz. 20:00. Autor lub autorka najlepszej książki otrzyma 50 tysięcy złotych oraz statuetkę – replikę temperówki patrona Nagrody.

Wyróżnienie ustanowione zostało w grudniu 2018 r. uchwałą Rady Miasta Warszawy jest kontynuacją powstałej w 2009 r. nagrody za najlepszą książkę poświęconą historii Polski po 1918 r. W konkursie mogą uczestniczyć autorskie prace historyczne (pierwsze polskie wydanie książki autora polskiego i pierwsze polskie wydanie przekładu autora zagranicznego), dzienniki i pamiętniki oraz edycje źródłowe.

Patronem nagrody jest Kazimierz Moczarski (1907–1975) prawnik, dziennikarz i pisarz, autor słynnej książki „Rozmowy z katem”. Podczas drugiej wojny światowej był aktywnym członkiem Armii Krajowej. W sierpniu 1945 został aresztowany przez władze komunistyczne i skazany na 10 lat więzienia. W 1949 roku rozpoczęła się przeciw niemu nowa runda przesłuchań, w wyniku których został skazany na śmierć. W liście do sądu Moczarski wymieniał 49 zastosowanych wobec niego rodzajów tortur, w tym m.in. osadzenie go w jednej celi z niemieckim dowódcą SS Jurgenem Stroopem, odpowiedzialnym za likwidację getta żydowskiego w Warszawie. Po śmierci Stalina w 1953 roku wyrok na Moczarskiego zamieniono na dożywocie, ale nie poinformowano go o tym przez kolejne dwa i pół roku. W kwietniu 1956 roku Kazimierz Moczarski został zwolniony po 11 latach więzienia i zrehabilitowany.